

17.9.2018

Snus

Snus är en rökfri tobaksprodukt som tillverkats av tobak och innehåller beroendeframkallande nikotin. Snuset som används i Finland är i huvudsak svenskt snus som används i form av portionspåsar eller löst snus mellan tandköttet och övre läppen. Nikotinet i snuset tas upp i blodcirkulationen genom slemhinnorna i munnen. Snus består av malen tobak i vilken bl.a. vatten, salt, smakämnen samt olika konserveringsmedel och humektanter tillsatts. Utöver snus som används i munnen är också tuggtobak och snus som används i näsan (nässnus) rökfria tobaksprodukter.

Enligt undersökningar har användningen av snus ökat i Finland under de senaste åren bland unga män trots att införseln av rökfria tobaksprodukter är strängt reglerad. Att snuset ökat i popularitet syns också i Kantar TNS:s statistik över resandeförsel. Kvinnor har en negativare inställning till snus än män. Snusprodukter särskilt riktade till kvinnor har dock påträffats.

Begränsningar

Enligt den finska tobakslagen är det förbjudet att föra in och sälja snus, tuggtobak och nässnus i landet. Förbudet gäller också anskaffning och mottagande av dessa produkter per post eller på annat motsvarande sätt från länder utanför Finland. I tobakslagen föreskrivs dock om ett undantag från införselförbudet vad resandeförsel gäller. Enligt undantaget får en myndig privatperson som anländer till Finland för eget personligt bruk medföra sammanlagt högst 1 000 gram snus, tuggtobak och nässnus per kalenderdygn. Dessa tobaksprodukter får inte föras in som gåva eller ens till familjemedlemmar.

Kommersiell import och försäljning av snus är förbjudet i alla EU-länder utom i Sverige, som förhandlade till sig ett undantag i sitt EU-anslutningsavtal. Begränsningarna för resandeförsel av snus är olika i olika länder.

Olaglig införsel

Snus förs in till Finland huvudsakligen från Sverige, oftast över den norra landsgränsen. Snus köps också ombord på fartygen mellan Finland och Sverige. Utöver landsgränsen i norr smugglas snus som skaffats i Sverige också i fartygstrafiken mellan Finland och Sverige, inkl. kommersiell trafik. Sociala medier utnyttjas mer och mer när det gäller marknadsföring och försäljning av snusprodukter till konsumenterna.

Mängden illegalt infört snus kan inte mätas på ett tillförlitligt sätt men Tullens ökande beslagsmängder visar trenden för utvecklingen av mängderna. År 2013 beslagtogs 673 kilogram illegalt infört snus, år 2017 uppgick mängden till 2 390 kilogram. Denna mängd överskreds före slutet av juni 2018, eftersom den totala mängden illegalt infört snus som Tullen beslagtogs i januari–juni uppgick till 3 286 kilogram.

Grå ekonomi

En del av det snus som kommer till illegal konsumtion smugglas till Finland av yrkesmässig verksamhet och ofta internationella grupper. Stora snuspartier förs in och lagras ofta av andra personer än de som säljer produkterna till användarna. Illegalt införsel och förmedling av snus är en del av den grå ekonomin genom vilken man eftersträvar betydande ekonomisk vinning. Införseln är nära förknippad med penningtvätt genom vilken man försöker gömma undan ursprunget av illegalt skaffade medel.

17.9.2018

Påföljder av olaglig införsel

Vid olaglig införsel av snus är det straffrättsligt fråga om skattebrott och smugglingsbrott. Införselbegränsningarna gällande snus har både fiskala och folkhälsorelaterade mål. Maximistrafte för grovt skattebedrägeri är fyra år fängelse. För smugglingsbrott är maximistrafte två år fängelse.

Utöver importören och distributören gör sig också köparen av snus skyldig till ett brott. Då är brottsbeskrivningen olaga befattningstagande med infört gods för vilket maximistrafte är ett år och sex månader fängelse. Det är inte bara slutanvändaren utan alla som varit delaktiga i införseln och distributionen av snuset som svarar solidariskt för de undandragna importskatterna.

Beskattning av snus

Fastän kommersiell import och marknadsföring av snus är förbjudet i EU med undantag av Sverige, konkurrerar snuset som produkt tillverkad av tobaksplanta i praktiken med lagligt saluförda tobaksprodukter. Genom den lagstridiga införseln av snus strävar man uttryckligen efter att snuset ska erövra en del av den lagliga tobaksmarknaden. Om man inte beskattade det snus som lagstridigt införts för kommersiellt ändamål, skulle sådant snus få fördelar jämfört med de tobaksprodukter som saluförs på den lagliga tobaksmarknaden, vilket skulle orsaka snedvriden konkurrens till förmån för den illegala införseln.

För snus uppbärs tobaksskatt i Finland enligt lagen om tobaksaccis som annan produkt innehållande tobak. Skatten är 60 % av detaljhandelspriset. Skatteförvaltningen fastställer det genomsnittliga detaljhandelspriset för andra tobaksprodukter som innehåller tobak. Enligt rättspraxis upphör punktskatteskulden inte om snuset tas i beslag i samband med införseln eller senare.

Nya begränsningar

Social- och hälsoministeriet tillsatte en arbetsgrupp för utveckling av tobaks- och nikotinpolitiken. Arbetsgruppen offentliggjorde den 31 maj 2018 ett betänkande med förslag till åtgärder. I betänkandet förslås bl.a. att gränsen för resandeförsel av snus, tuggtobak och tobak för användning i näsan sänks från 1 000 gram till 100 gram per dygn. Enligt arbetsgruppen borde grova gärningsformer för smuggling och olaga befattningstagande med infört gods tas in i strafflagen för att säkerställa en effektiv begränsning av snusinförseln. Arbetsgruppens betänkande är som bäst ute på remiss.

Snusinförselns historia

En tobakslag som helt förbjöd snusförsäljningen trädde i kraft i mars 1995, när EU-förbudet mot försäljning av snus som används i munnen trädde i kraft också i Finland i och med EU-medlemskapet. Vid medlemskapsförhandlingarna fick Sverige ett permanent undantag som tillät försäljningen av snus i Sverige. Enligt tobaksstatistiken från Institutet för hälsa och välfärd var mängden snus och tuggtobak som köptes och importerades till Finland av partihandeln i genomsnitt cirka 95 000 kilogram åren 1990–1994. I januari-februari 1995 var mängden 93 000 kilogram.

17.9.2018

Mera information

Tulli.fi – [Införsel av snus](#)

THL.fi – [Snusets hälsoeffekter](#) (på finska)

Vero.fi – [Tobaksskatt](#)

[Information om grå ekonomi](#)

[Tobaksarbetsgruppens betänkande:](#)

[Tobaksstatistik 2016](#)